

Από την ανάκαμψη στην ανταγωνιστικότητα

Το ζητούμενο δεν είναι απλώς η διατήρηση θετικών ρυθμών μεγέθυνσης, αλλά η μετάβαση σε ένα πιο ανθεκτικό και ποιοτικό μοντέλο ανάπτυξης. Το συμπέρασμα αυτό αποτέλεσε την κατακλείδα της συζήτησης με θέμα «Η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας στο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον», στην οποία συμμετείχαν ο **Νίκος Βέττας**, Καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και Γενικός Διευθυντής του IOBE, ο **Βασίλης Καζάς**, Διευθύνων Σύμβουλος της Grant Thornton, ο **Γεράσιμος Τζέης**, μέλος του ΔΣ της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος, και ο **Ηλίας Λεκκός**, Επικεφαλής οικονομολόγος της Τράπεζας Πειραιώς. Η αύξηση της παραγωγικότητας, οι επενδύσεις σε καινοτομία και ανθρώπινο κεφάλαιο, η θεσμική σταθερότητα και η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων συνθέτουν το νέο αναπτυξιακό αφήγημα της χώρας.

Τάσεις και προκλήσεις στην ελληνική οικονομία

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ**, Καθηγητή του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης του ΟΠΑ και Γενικού Διευθυντή του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ οικονομίας την τελευταία 25ετία χωρίζεται σε τρία στάδια. Από το 2000 και την είσοδο στο κοινό νόμισμα, υπήρξε ισχυρή αύξηση εισοδημάτων και ευημερίας μέχρι την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, όμως με διευρυνόμενο δημόσιο χρέος και έλλειμμα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Η κρίση κράτησε μια δεκαετία, με τρία διαδοχικά προγράμματα διάσωσης και προσαρμογής από το 2010. Στο διάστημα αυτό σταθεροποιήθηκαν τα δημοσιονομικά ελλείμματα, όπως και το εξωτερικό ισοζύγιο, και επιτεύχθηκε σχετική αύξηση της ανταγωνιστικότητας, όμως με βαθιά ύφεση, οξεία αύξηση της ανεργίας, μείωση εισοδημάτων και καταβύθιση των επενδύσεων. Η περίοδος μετά τη λήξη των προγραμμάτων το 2018, και ιδίως μετά την άρση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων που επιβλήθηκαν το 2015, χαρακτηρίζεται από επιστροφή σε ομαλή λειτουργία της οικονομίας, παρά τις νέες κρίσεις όπως της πανδημίας και της αγοράς ενέργειας. Στο διάστημα των τελευταίων ετών, η ελληνική οικονομία, επωφελούμενη και από την επίδραση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καταγράφει ρυθμούς μεγέθυνσης υψηλότερους από τους μέσους όρους της ευρωζώνης, συνοδευόμενος από μείωση της ανεργίας και από ρυθμό αύξησης παγίων επενδύσεων που επίσης υπερβαίνει αυτόν των περισσότερων άλλων ευρωπαϊκών οικονομιών. Σε πολλές από τις επιμέρους μετρήσεις, η ελληνική οικονομία έχει σβήσει τις πληγές της κρίσης χρέους και έχει επιστρέψει στα επίπεδα πριν το 2010, συμπεριλαμβανοντας τις

αγορές ακινήτων και στέγασης και την πρόβωση σε χρηματοδότηση, ενώ εμφανίζεται σταδιακά αύξηση της εξωστρέφειας και μείωση της παραοικονομίας. Ως κεντρική εκτίμηση, αυτή η συνολική τάση αναμένεται να συνεχιστεί και κατά τη νέα χρονιά.

Με δεδομένη τη σταθεροποίηση ενχωρίως, αλλά και τις νέες προκλήσεις, η προσοχή στρέφεται στις αδυναμίες που πρέπει να διορθωθούν ώστε να υπάρχει μελλοντικά θετική πορεία. Η εστίαση αφορά δύο επίπεδα. Η μακροοικονομική έκφραση είναι το επίμονο έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, μαζί με το επίπεδο και τη σύνθεση των επενδύσεων, που είναι ακόμη χαμηλότερο αυτού των οικονομιών που θα θέλαμε να πλησιάσουμε. Το δεύτερο επίπεδο, είναι αυτό των νοικοκυριών. Παρά την αύξηση των αμοιβών και τη δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας, πολλά νοικοκυριά έχουν πραγματικά εισοδήματα και αποταμίευση που δεν διασφαλίζουν ευημερία, εφόσον ληφθούν υπόψη οι υψηλές τιμές προϊόντων και υπηρεσιών.

Η συστηματική ανάπτυξη της οικονομίας μας τα επόμενα χρόνια προϋποθέτει αύξηση της παραγωγικότητας με περισσότερες καινοτόμες επενδύσεις και σταθερότερο και απλούστερο θεσμικό πλαίσιο. Η άμβλυση γραφειοκρατικών εμποδίων, η ταχύτερη επίλυση νομικών διαφορών, η εξομάλυνση στρεβλώσεων στη φορολογία, η ενίσχυση του εκπαιδευτικού και ερευνητικού συστήματος και η ενθάρρυνση της καινοτομίας αποτελούν αναγκαία συστατικά ενός τέτοιου πλαισίου φερεγγής.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ: Το επόμενο βήμα της ελληνικής οικονομίας

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΚΑΖΑ**, Managing Partner στην Grant Thornton

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ βρίσκεται σήμερα σε ένα κρίσιμο σημείο καμπής. Έχοντας αφήσει πίσω της μια μακρά περίοδο κρίσεων, καλείται πλέον να επαναποθετηθεί σε ένα διεθνές περιβάλλον αυξημένου ανταγωνισμού, γεωπολιτικής αβεβαιότητας και ταχύτερων τεχνολογικών μεταβολών. Οι εξελίξεις αυτές επαναπροσδιορίζουν όχι μόνο τις προτεραιότητες οικονομικής πολιτικής, αλλά και τον τρόπο με

Ο κ. Νίκος Βέττας, ο κ. Βασίλης Καζάς, ο κ. Γεράσιμος Τζέπε, ο κ. Ηλίας Λεκάας με τη συντονίστρια του πάνελ, Ελένη Στεργίου

τον οποίο οι επιχειρήσεις σχεδιάζουν τη στρατηγική τους. Το ζητούμενο δεν είναι απλώς η διατήρηση θετικών ρυθμών μεγέθυνσης, αλλά η μετάβαση σε ένα πιο ανθεκτικό και ποιοτικό μοντέλο ανάπτυξης.

Μία από τις βασικότερες διαρθρωτικές προκλήσεις της επόμενης πενταετίας παραμένει η χαμηλή παραγωγικότητα σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Το επενδυτικό κενό σε τεχνολογία, καινοτομία και ανθρώπινο κεφάλαιο περιορίζει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τη δυνατότητα δημιουργίας υψηλής προστιθέμενης αξίας. Ιδιαίτερη σημασία αποκτά και η καλύτερη διασύνδεση του εκπαιδευτικού συστήματος με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, ώστε να ενισχυθεί η προσφορά δεξιοτήτων που απαιτούν οι σύγχρονες επιχειρήσεις.

Η Ελλάδα έχει σημειώσει ουσιαστική πρόοδο στην προσέλκυση επενδύσεων, ενισχύοντας τη διεθνή της αξιοπιστία και σταθερότητα. Το θετικό αυτό momentum δημιουργεί προσδοκίες, αλλά και αυξημένες απαιτήσεις, μεταξύ των οποίων είναι και η ενίσχυση οικοσυστημάτων καινοτομίας που θα στηρίξουν πιο σύνθετα επενδυτικά σχέδια και μακροπρόθεσμες στρατηγικές τοποθετήσεις.

Σε ένα περιβάλλον αυξημένων κινδύνων, η ανθεκτικότητα των επιχειρήσεων συνδέεται άμεσα με την ποιότητα της διακυβέρνησης, τη διαχείριση κινδύνων και τον ψηφιακό τους μετασχηματισμό. Την ίδια στιγμή, η πράσινη μετάβαση και η ενεργειακή αποδοτικότητα δεν αποτελούν πλέον μόνο περιβαλλοντικές επιλογές, αλλά βασικούς πυλώνες οικονομικής βιωσιμότητας και ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Ο συμβουλευτικός και ελεγκτικός κλάδος μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο σε αυτή τη μετάβαση, λειτουργώντας ως καταλύτης μετασχηματισμού για τις ελληνικές επιχειρήσεις. Μέσα από τη διάχυση βέλτιστων πρακτικών, την ενίσχυση της διαφάνειας και τη στρατηγική υποστήριξη, συμβάλλει στη δημιουργία ενός πιο ώριμου επιχειρηματικού οικοσυστήματος που ευνοεί τη βιώσιμη ανάπτυξη και την εξωστρέφεια. Το νέο αναπτυξιακό αφήγημα της χώρας οφείλει να συνδυάζει βιωσιμότητα, εξωστρέφεια και κοινωνική συνοχή. Πρόκειται για ένα αφήγημα που κοιτάζει ταυτόχρονα το σήμερα και το αύριο, επενδύοντας στην εμπιστοσύνη, τη θεσμική σταθερότητα και τη μακροπρόθεσμη αξία, στοιχεία απαραίτητα για μια ανθεκτική ελληνική οικονομία την επόμενη δεκαετία.

Η ασφάλιση ως πυλώνας ανάπτυξης και ανθεκτικότητας της ελληνικής οικονομίας

Του ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΤΖΕΠΕ, Μέλους ΔΣ της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος (ΕΑΕΕ)

ΣΕ ΕΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ διεθνούς γεωπολιτικής αστάθειας, κλιματικής κρίσης και αυξημένου ανταγωνισμού για επενδύσεις, η ασφάλιση αποτελεί βασικό παράγοντα βιωσιμότητας, σταθερότητας και διαχείρισης κινδύνου. Στο συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον του σήμερα, η ασφάλιση λειτουργεί ως θεμελιώδης μηχανισμός προστασίας, μειώνοντας τις επιπτώσεις απρόβλεπτων γεγονότων. Η ασφάλιση θωρακίζει τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις και την ευρύτερη οικονομία της χώρας. Παρέχει προστασία σε τομείς όπως η ζωή, η υγεία και η περιουσία, οι αστικές ευθύνες, περιορίζοντας τον οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο και μειώνοντας τη δημοσιονομική πίεση.

Στην Ελλάδα υπάρχει μεγάλο κενό προστασίας σε όλους τους τομείς. Στις φυσικές καταστροφές, οι οποίες αποτελούν μια μεγάλη πρόκληση για τη χώρα λόγω της αύξησης της συχνότητας και της σφοδρότητας των φαινομένων, λιγότερο από ένα στα πέντε σπίτια είναι ασφαλισμένο. Παρ' όλα αυτά η συμβολή του ασφαλιστικού κλάδου στην κάλυψη των ζημιών είναι σημαντική. Οι ασφαλιστικές εταιρείες έχουν καταβάλει πάνω από €1,1 δισ. για 57 μεγάλα καταστροφικά γεγονότα από το 1993 έως το 2025 – στήριξη που αποδεικνύει έμπρακτα την αξία της ασφάλισης. Ο κλάδος συμβάλλει επίσης σημαντικά στις επενδύσεις και την ανάπτυξη. Η αποτελεσματική ασφαλιστική κάλυψη επενδύσεων και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, όπως αυτή που παρέχει η ασφάλιση εγγυήσεων και πιστώσεων, μειώνει τον συστηματικό κίνδυνο, επιταχύνει την αποκατάσταση μετά από κρίσεις και καθιστά τη χώρα πιο ελκυστική και αξιόπιστο επενδυτικό προορισμό. Επιπλέον και οι ίδιες οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις είναι θεσμικοί, μακροπρόθεσμοι επενδυτές, ακριβώς το είδος επενδυτή που μπορεί να στηρίξει τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών, ειδικά σε περιόδους κρίσης. Η συγκέντρωση κεφαλαίων μέσω της ασφάλισης ενισχύει τη ρευστότητα και τη δυναμική των κεφαλαιαγορών, διευκολύνοντας τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων και καθιστώντας τις ασφαλιστικές εταιρείες ουσιαστικούς μοχλούς ανάπτυξης και επενδύσεων.

Στην Ελλάδα, το σύνολο του ενεργητικού των ασφαλιστικών επιχειρήσεων στο α' εξάμηνο του 2025 ανήλθε σε €21,5 δισ. – περίπου 9% του ΑΕΠ –, εκ των οποίων €6 δισ. διοχετεύθηκαν άμεσα στην οικονομία. Αν η ελληνική αγορά προσέγγιζε τον ευρωπαϊκό μέσο όρο σε όρους ανάπτυξης, οι επενδύσεις αυτές θα μπορούσαν να ξεπεράσουν τα €150 δισ.

Σε αυτό το πλαίσιο, για τα στελέχη που διαμορφώνουν την οικονομία του σήμερα και θέτουν τις βάσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη του αύριο – πολλοί από αυτούς απόφοιτοι του ΟΠΑ – η κατανόηση του ρόλου της ασφάλισης αλλά και των ευκαιριών εργασίας που προσφέρει ο ασφαλιστικός κλάδος είναι κομβικής σημασίας. Γι' αυτό και η Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος (ΕΑΕΕ) επιδιώκει συνεχώς να αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο η ιδιωτική ασφάλιση αποτελεί δομικό στοιχείο βιώσιμης ανάπτυξης, σταθερότητας και προσέλκυσης ποιοτικών επενδύσεων, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει την ανθεκτικότητα της κοινωνίας απέναντι στους σύγχρονους κινδύνους.